

Actua – Filosoferen

Standpuntentuin: filosoferen over de natuur

Doelstellingen

- Kinderen vergelijken standpunten van elkaar over de relatie tussen mens en natuur.

Materiaal

beamer/smartboard

5 afbeeldingen en uitspraken i.v.m. relatie tussen mens en natuur

[werkblad met bloem](#)

1 rood, groen en geel kleurpotlood per kind

1 rood, groen en geel krijt of schrijfstift (bord)

1 schaar per kind

Organisatie

Klassikaal + groepswerk

Voor je begint

Download de 5 afbeeldingen met uitspraken over de natuur

Print/projecteer de 5 afbeeldingen.

Print 1 werkblad per kind.

Teken de bloem van het werkblad over op het bord.

Ter info

Deze les sluit aan bij de campagne van 11.11.11 over *Changemakers*. Een van de *changemakers* die aan bod komt, is Esperanza uit Ecuador. Ze vecht o.a. tegen de aardolieontginning. Ze slaagde erin de rechten van de natuur een plaats te geven in de grondwet van Ecuador.

<https://www.11.be/component/zoo/item/changemakers-meer-dan-ooit-nodig>

Je kan deze les ook laten aansluiten bij andere lessen rond natuur, zorg voor natuur of in het kader van Week van het Bos.

1 Waarover gaat het?

- Vertel dat je met de kinderen wil nadenken over de natuur. De mens zorgt voor de natuur, omdat hij de natuur nodig heeft om te leven: denk maar aan groenten en fruit dat we eten, aan de bomen die verse lucht geven, regen

Verzamel reacties van de kinderen: kennen ze nog voorbeelden?

- In de natuur zorgen dieren en planten ook voor elkaar of ze hebben elkaar nodig.
 - Ken je een voorbeeld van een dier dat een ander dier nodig heeft?
 - Ken je een voorbeeld van dier dat een plant nodig heeft?
 - Wat hebben planten nodig om te leven?

Vertel dat je met hen wil nadenken over wat zou er gebeuren als de mens geen zorg draagt voor de natuur, voor dieren en mensen. Hoe weten we wat goed is voor de natuur? Of hoe moeten we luisteren naar wat de natuur fijn vindt?

De kinderen verkennen elkaars standpunten hierover aan de hand van 5 beelden en bijhorende stellingen. Vervang of vul deze eventueel aan.

2 Standpuntuin (werkvorm Filosoferen)

STAP 1

Vertel dat de kinderen elkaars mening zullen vergelijken. Oefen de werkwijze eerst klassikaal. Geef elk kind een werkblad. Toon afbeelding 1.

De boswachter geeft een boete aan kinderen die takken afbreken voor een kamp.

Bevraag:

- Hoe denk je hierover: vind je dit oké of niet oké?

Vind je het oké, kleur het bloemblad groen.
 Vind je het niet oké, kleur het bloemblad rood.
 Twijfel je, kleur geel denk na over waarom je twijfelt.

Laat enkele kinderen rode/groene streepjes tekenen in het bloemblad aan bord.
 Laat de kinderen verwoorden waarom ze (niet) akkoord gaan.
 Ga na of de kinderen de werkwijze begrijpen (kijken > denken > kleuren > standpunt verklaren)

Tip

Laat de kinderen evt. een smiley in het bloemblad laten tekenen om de betekenis van de kleuren nog duidelijker te maken.

STAP 2

Toon de andere afbeeldingen.

		<p>Een vos heeft recht op eten dus hij mag kippen roven.</p>
		<p>Netels plukken is verboden want de vlinders leggen er eitjes op.</p>
		<p>Als er in de herfst bladeren vallen die storen, mag je de boom omhakken.</p>

		Een grote spin in huis is een vriend want hij eet vliegen en andere insecten op.
---	--	--

- Hoe denk je hierover: vind je dit oké of niet oké? Ben je akkoord of niet akkoord?

Kijk, denk, kleur rood, groen of geel.
Herhaal dit tot alle bloembladen gekleurd zijn.

STAP 3

Oefen samen hoe je elkaars standpunt vergelijkt.
Toon de eerste afbeelding.
Oefen vooraan in de klas met 2 kinderen die een verschillende mening hebben.

- Denken jullie hetzelfde? Hoe zie je dat aan de bloem?

Peil naar de reden:

- Waarom vind jij dit (niet) oké? Waarom ga jij (niet) akkoord?

Laat hen nu zelf aan elkaar de vraag stellen waarom ze dit wel of niet oké vinden.
Oefen in het stellen van de vraag en antwoorden.

STAP 4

Toon de tweede afbeelding.
De kinderen vergelijken zelfstandig.

- Waarom vind jij dit (niet) oké?

Tip Noteer enkele interessante argumenten van de kinderen. Mogelijk kan je ze gebruiken in het filosofisch gesprek.

STAP 5

De kinderen knippen hun bloem uit.
Verzamel de bloemen in de kring.

- Op wat lijkt dit? (tuin, veld ..)
- Hebben alle bloemen dezelfde kleur? Hoe komt dit?

3 REFLECTIE

- Hoe heb je getoond wat jij dacht over een afbeelding? Met welke kleur?
- Hoe weet je wat je klasgenoot denkt?
- Vind je het fijn om te weten wat je klasgenoten over de natuur denken? Wat vind je hier wel/niet fijn aan?
- Moet je altijd dezelfde mening hebben?
- Was je verrast door bepaalde standpunten? Waarom?

4 FILOSOFISCH GESPREK

Tijdens deze les verkenden de kinderen elkaars standpunten over de relatie tussen mens en natuur. Mogelijk stelden de kinderen al 1 of meerdere, filosofische vragen waarover je samen kan filosoferen. Of vertrek vanuit onderstaande vraag:

Verzamel de kinderen in de kring. Vertel dat je een bijzondere denkvraag hebt waarop je zelf het antwoord niet weet. Vertel dat je samen op (onder)zoek gaat naar een antwoord op de vraag.

Heeft de natuur een eigen mening?

- Kan de natuur tonen dat ze iets wel of niet fijn vindt?
 - Hoe toont de natuur dit?
 - Moeten we luisteren naar wat de natuur fijn vindt?
 - Wiens mening is het belangrijkste: de mening van de mens of de mening van de natuur?
 - Wie verdedigt de mening van de natuur?
 - Is de natuur of de mens belangrijker?
 - Hoe kunnen wij onze mening aan de natuur vertellen? Hoe vertellen wij aan de natuur wat we wel of niet oké vinden?
-
- Geef de kinderen even bedenktijd.
 - Stel de vraag opnieuw en peil naar eerste antwoorden.

 - Let tijdens het gesprek op volgende tips.

1. Blijf **neutraal** tijdens het gesprek. Vermijd elk eigen oordeel in een vraag of reactie.

2. Vat tussendoor samen en **parafraseer** zodat alle kinderen het gesprek kunnen volgen.
 3. **Vraag door**: stel bijkomende vragen. (*Waarom denk je dat? Ken je een voorbeeld? Is dat altijd zo? ...*)
- Rond het gesprek af met een antwoord waar de kinderen zich in vinden. Mogelijk heb je geen eensluitend antwoord, maar meerdere antwoorden. Vertel de kinderen dat op sommige vragen meerdere antwoorden bestaan en dat filosoferen een zoektocht is naar een antwoord: soms heb je dat niet na 1 gesprek.

In deze les oefen je de vaardigheid filosoferen. Wanneer kinderen elkaars standpunten vergelijken, verruimen ze hun eigen perspectief. Op die manier wordt hun denkproces geprikkeld: dat verrijkt het filosofisch gesprek.

Filosoferen helpt kinderen anders te kijken naar en na te denken over de wereld. Filosoferen verscherpt het kritisch denken bij leerlingen: niets is vanzelfsprekend. Tijdens het filosoferen ga je samen op zoek naar de betekenis van begrippen en toets je deze aan je eigen waarden.

<http://djapo.be/filosoferen-geef-invulling-aan-wereld>